СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XL. Ч. 265. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 12 листопада 1932. VOL. XL. No. 265. Jersey City, N. J., Saturday, November 12, 1932. THREE CENTS.

ПОНАД 1,000 ЗАГИНУВШИХ ПІДЧАС ГУРАГАНУ НА КУБІ

ГАВАНА. — З околиць Східньої й Середущої Куби доносять про страшний гураган, який навістив острів, знищив цілу провінцію Камагвей та місто Санта Круз дель Сур, яке потерпіло найбільше. Нараховують уже тепер 1,003 вбитих або втоплених підчас повені. Приплив був такий сильний, що прямо змивав цілі будівлі.

ДОМАГАЮТЬСЯ НОВОЇ МОРАТОРІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Амбасадори Великої Британії й Франції повідомили секретаря стейту Стимсона, що їх держави не будуть у спромозі вивязатися зі своїх зобовязань щодо сплати рат военних довгів, які припадають на день 15 грудня.

Разом з тим департамент скарбу подає, що Греція й Угорщина не заплатили довжних рат, а інші держави-довжники не дають ніякої надії на те, щоби можна було сподіватися від них дальшої сплати довгів.

ГУВЕР ПРИСПІШИВ ПОВОРОТ.

ПАЛЬО АЛЬТО (Каліфорнія). — Президент Гувер, дізнавшися про заяви Великої Британії й Франції в справі уділення дальшої мораторії, скоротив свій відпочинок і рішив негайно вертатись до Вашинґтону. Кажуть, що він надіявся, що державидовжники звернуться до Америки з такою пропозицією сейчас по виборах.

НЕ ДУМАЄ РЕЗИҐНУВАТИ.

ВАШИНҐТОН. — Думку, що президент Гувер резиґнує і передасть уряд Рузвелтови, називають в урядових колах „дурною". Кажуть, що Гувер готує уже промову, призначену для конґресу, коли він зійдеться на наради 5 грудня.

БОРА РАДИТЬ НЕ СПІШИТИСЯ З ПИВОМ.

ВАШИНҐТОН. — Мокрі є певні, що на Різдво матимемо вже добре пиво. Але сенатор Бора твердить, що до цього так скоро не прийде. Він каже, що треба наперед подумати про розвязку інших справ, які є важніші від пива. А тими справами є допомога безробітним і справа незалежности Филипин.

НЮЙОРЧАНИ МАЮТЬ ЗЛОЖИТИ $15,000,000 ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ.

НЮ ЙОРК. — Понад 2,000 добровольців зголосилися до збірки на допомогу безробітним міста. Збірка має принести $15,000,000. На самім початку зложено $1,000,000.

РУЗВЕЛТ УКЛАДАЄ ПРОГРАМУ.

ОЛБАНІ. — Ґовернор Рузвелт запрошує партійних лідерів з конґресу до Ворм Спрінґс на „День Подяки", щоби там з ними обговорити програму праці підчас нарад конґресу „кривої качки", який розпічне свої короткі наради 5 грудня.

ВОКЕР УЖЕ ПОКІНЧИВ З ПОЛІТИЧНОЮ КАРІЄРОЮ.

НЮ ЙОРК. — Бувший мейор Джеймс Вокер відїхав несподівано на італійськім кораблі „Конте Ґранде" до Европи. Звідтам поїде до Індії, щоби відвідати магараджу, котрого він витав у Ню Йорку, будучи мейором міста. Відтак, як кажуть, осяде в Парижі й буде по всякій правдоподібности представником американських фільмових фірм на Европу.

Кажуть далі, що Тамані Гол не згодилася затвердити його кандидатом на мейора, та що Вокер погодився з тим, що його політична карієра скінчена.

НЕ МАЮТЬ НАДІЇ НА ВИПЛАТУ БОНУСА.

ВАШИНҐТОН. — Ветерани є того переконання, що демократи заведуть ощадности та не буде ніякого вигляду на негайну виплату бонуса в готівці.

ПОХІД ФАРМЕРІВ У ВАШИНҐТОНІ.

ВАШИНҐТОН. — Поліція дозволить фармерам на конференцію у Вашинґтоні, яку вони скликають на день 7 грудня. І дозволить на параду, якщо вона не буде ніякою демонстрацією. Надіються великого здвигу фармерів, які будуть домагатися від конґресу мораторії на фармерські довги та грошевої допомоги.

АМЕРИКА БУДЕ ВТЯГНЕНА ДО ВІЙНИ.

ПРІНСТОН (Ню Джерзи). — Жіль Завервайн, редактор для справ заграничних французької газети „Парі Соар", мав у прінстонській школі для публичних і міжнародніх справ виклад про положення в Европі. Він заявив, що коли в Европі вибухне війна, то Америка не зможе стояти осторонь, а буде втягнена в ту війну у власнім інтересі, цілком також, як це було підчас останньої світової війни.

ЗАПОВІДАЄ ВІЙНУ ЗА 5 РОКІВ.

НЮ ЙОРК. — На нарадах „Інтернешенел Гуд Віл Конґрес" професор ліонського університету, Андре Філіп, заявив, що коли конференція світового розоброєння не увінчається успіхом, треба надіятися в Европі на протязі найближчих пятьох років нової війни.

УВАГА! — ВАЖНЕ ДЛЯ СОЮЗОВЦІВ МІСТА БАЙОН, Н. ДЖ.! У ВІВТОРОК, ДНЯ 15-ГО ЛИСТОПАДА (NOV.) 1932 РОКУ В ЦЕРКОВНИЙ ГАЛІ ПРИ 25-тій УЛИЦІ В БАЙОН, Н. ДЖ.

відбудуться

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА.

Початок в годині 7-мій ввечір.

Справу реформи вияснить Р. Слободян, гол. фін. секр.

Проситься всіх членів У. Н. Союза в Байон, Н. Дж., прибути як найчисленіше. 265-6

Головна Канцелярія.

ЛИТОВСЬКИЙ ХОР НА УКРАЇНСЬКИЙ РАДІО-ПРОГРАМІ СУРМИ.

В неділю, дня 20-го с. м., в годині 9 рано, на програмі Сурми зі стації WOV, 1130 кс., Ню Йорк, буде співати Литовський Мішаний Хор під управою професора Франца Дулки з Бруклина.

Цей хор буде співати українські мельодії, а литовські слова, щоб тим доказати, що вони люблять українську пісню, як взагалі українську культуру.

Рівночасно буде маленький виклад про українсько-литовські зносини тепер і давно.

Цеї неділі, 13-го, буде спеціяльна рекордова програма, як також молодий закарпатський тенор І. Сікура відспіває кілька українських пісень.

КАНАДА ЗАДОВЖЕНА ПО САМІ ВУХА.

Предсідник державного комітету публичних фінансів (при „Кенедієн Чембер оф Комерс"), В. Л. Мек Ґреґор, представив недавно звіт про фінансове становище домініяльного уряду. На основі даних виходить, що канадійський державний довг є більший ніж увесь капітал канадійського промислу. Протягом останніх 18 років збільшення канадійських державних довгів було вчетверо більше від збільшення вартости товарів канадійського експорту.

ПОБОЮЄТЬСЯ, ЩО АМЕРИКА ПРОКОВТНЕ КАНАДУ.

Знаний англійський економіст і фінансист, Джан Форд Дарлінґ, сказав, що найбільше вразила його на імперіяльній економічній конференції в Оттаві заява, що Канада має платити Злученим Державам 150 міліонів долярів проценту річно. Дарлінґ побоюється, що через економічну залежність і географічну близькість Злучені Держави Америки готові остаточно проковтнути Канаду.

ЛОВЕЦЬ ЗАСУДЖЕНИЙ НА ШИБЕНИЦЮ.

Суд у Су Ст. Марі, Онт., засудив на смерть через повішення ловця Івана Береговенка за вбивство свого товариша Данила Батури. Екзекуція має бути виконана 30. грудня. — Береговенко застрілив Батуру підчас сварки 17. серпня ц. р.

ЯК НЕМА КУДИ, ТО ДО ВІЙСЬКА.

Цього року зголосилися добровільно до військової служби в Чехословаччині три рази стільки питомців, скільки потрібно. Причиною цього невидимого наплину до військової служби є економічна кріза.

КАНАДІЙСЬКІ ТЮРМИ ЗАПОВНЕНІ ПЕРЕХОДОВИМИ БЕЗРОБІТНИМИ.

Домініяльний уряд видав розпорядок, що з днем 1. жовтня безробітні не сміють їздити тягаровими поїздами з місця на місце. Коли розпорядок увійшов у силу, поліція почала ловити всіх, що їдуть „заяцем" поїздами. Зловлених карається грошевою гривною або вязницею. Досі засуджено багатьох переходових безробітних за цю провину. Тюрми заповнені ними. З Онтеріо доносять, що там наловили вже стільки безробітних, що не мають їх де саджати, бо тюрми вже заповнені.

ВЯЗЕНЬ ОДДИЄ 10 МІЛІОНІВ.

Із Пресбурґа пишуть: Цими днями дав директор тюрми при рапорті агентови Сулці, котрий якраз відсиджує за обманство 14-місячну кару, до відома, що він одідичив від свого мадярського свояка 10 міліонів чеських корон. Коли йому показали урядовий комунікат від мадярського конзуляту, Сулка з радости зімлів. Новоспечений міліонер має ще 5 місяців покутувати свої гріхи...

ТРАГЕДІЯ БЕЗРОБІТНОГО.

Іван Москаль із Стенфенсон, Б. К., їхав на тягаровому поїзді. Під Едмонтоном скочив з вагону так нещасливо, що зломив руку й ногу. Його знайдено непритомним пару годин по нещасливому випадку. Амбулянсом відвезено його до едмонтонського шпиталю, де йому відрізали поломану руку й ногу.

ДІСТАВ ДВА РОКИ ЗА НАМІРЕНЕ ВБИВСТВО.

18-літній учень Петро Довленко із Блейн Лейк, Саск., дістав засудженний на два роки тяжкої тюрми за намірене вбивство молодої вчительки Ольги Васлей. Недавно вистрілом з рушниці крізь вікно він постріляв учительку, як вона заявила, що не любить його. Вона вилікувалася з рани.

САМОГУБСТВО ДІДИЧКИ.

В Золотому Потоці, пов. Бучач, відобрала собі життя властителька дібр, Амалія Зайдманова. Вона розвелася зі своїм чоловіком, щоби вийти замуж за лікаря. Розвід коштував її 15 тисяч долярів. Тимчасом лікар отягався з вінчанням і з того приводу прихо- дило між ними до сцисій. Під впливом духової депресії Зайдманова стрілила до себе з револьвера і згинула на місці. В полишеному листі встановила своїм спадкоємцем того лікаря.

УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПРАВНО-ТОРГОВЕЛЬНОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА.

У Варшаві заложено Спілку з обмеженою порукою „Медіятор" як бюро правно-торговельного посередництва. Фірму зареєстровано в Окружнім Суді. Удільоцями й управителями фірми є самі Українці, фаховці в ріжних ділянках.

Головним завданням спілки є — інформування, приспішування і полагоджування за невеликою оплатою всіх справ посередництва правного і торговельного в Варшаві й у цілій Польщі для Українців, мешкаючих у краю і поза границею, як в Америці і т. п.

Адреса:

„МЕДІЯТОР",
Варшава, Кошикова 43.

МІСТО ЖИВИХ ТРУПІВ.

Недавно большевики видалили поза границі Совітів англійську кореспондентку „Дейлі Експрес", п. Клаймен. Причина — негативне відношення п. Клаймен до проявів життя в Совітах. Інакше: п. Клаймен не кадила большевикам, але писала правду. А це вже поважна провина!

П. Клаймен уміла всюди влізти і все бачити. Бачила вона навіть те, що перед оком чужинця закрите найщільніше. Тому не диво, що вона дісталася й до міста живих трупів, як називають загально місто Кем.

Місто Кем положене 150 км. на північ від Ленінграду. Ніхто не мешкає в тому місті добровільно. Це місто заслання політичних „злочинців". Неполкиканим особам вступ туди якнайгостріше заборонений і мало хто важиться туди їхати без виразного дозволу влади. Але п. Клаймен і туди дісталася при помочі ріжних фортелів.

На залізничій стації Кем — оповідає п. Клаймен — висіли всього дві жінки і один інжінір. До жінок підійшли два мужчини-кістяки, подібні на живих трупів. Це у відвідини до них приїхали їхні жінки. На їх привитання годі було дивитись. Одна з жінок немов у горячці повторяла заєдно: 5 літ, ах як то довго. Я пильно приглядалася тій сцені. Побачив це якийсь молодець і, підійшовши до мене, сказав: „В Кем можна побачити більше драм, ніж у театрі".

Сидячи в готелі — пише дальше п. Клаймен — я почала сміятися голосно, пригадавши собі, яких фортелів уживала я, доки дісталася до Кем. Поконіла, що стояла коло мене, дивилася на мене дивним поглядом. Вкінці відізвалася: „Ви смієтеся! Я від двох літ в Кем і не бачила ніколи, щоби тут хто сміявся".

Так, у Кем ніхто не сміється. Бо це місто живих трупів.

ІРЛЯНДСЬКИЙ УРЯД БУДЕ ПЛАТИТИ МИТО.

Ірляндський уряд заявив, що буде виплачувати всім експортерам до Англії ту частину мита, яке на їх експорт буде накладати Англія. Цим уряд хоче дати можність ірляндським торговцям конкурувати своїми цінами на англійських ринках.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

СУДИ Й АРЕШТИ В ГАЛИЧИНІ НЕ ПРИПИНЯЮТЬСЯ

ПОЛЬСЬКА ВЛАДА ВЯЗНИТЬ УКРАЇНЦІВ БЕЗ ДОКАЗІВ ЇХ ВИНИ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Польський судово-поліційний терор проти Українців не припиняється, а далі спорадично вибухає дуже активно. Польська поліція, жандарми та ріжні „вивядовці" заповнюють українські міста й села під Польщею та все стараються знайти серед Українців „ворогів польської держави". Всі помешкання для триманя арештованих завжди переповнені засудженими за проступки проти Польщі, а ще більше такими, котрі місяцями, а то й роками, чекають на судову розправу, бо поліція ніяк не може зібрати обтяжуючих матеріялів.

В черзі поліційно-судового терору в карнім львівськім суді відбулася розправа проти учнів торговельної школи: Павла Ладиги, Романа Гука й Володимира Янича. Всіх їх обвинувачено в приналежности до Організації Українських Націоналістів. Обвинувачені не відпирались своєї приналежности до Організації. Суд засудив кождого з них на 6 місяців тяжкої вязниці. З огляду на те, що вони довший час сиділи в слідчім арешті, всі три вийдуть скоро на волю.

Польська преса, як звичайно, веде шалену агітацію проти Українців, а особливо проти молоді. Тому вона кожний арешт Українців завжди підтримує й пригадує ріжні „факти злочину", які виправдують арешти. Недавно арештовано 5 Українців, учнів гімназії „Рідної Школи" в Яворові. Всіх арештованих поліція обвинувачує в підпалах у Яворівщині. Польська преса розщибається, щоб дати докази „вини" арештованих, а поліція „добуває" матеріял проти арештованих. Преса вже розписалася, що всіх арештованих ставлять перед наглий суд, бо їх вина очевидна, а тимчасом стало відомо, що їх ставлять перед звичайний суд, бо навіть поліція „не добула" матеріялу для поставлення їх перед наглий суд.

ЖИДИ ПРОТИ УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — В той час, як Поляки, а особливо польська влада ріжними способами стараються унеможливити дальший розвиток та зріст української кооперації на окупованих Польщею землях, жидівська преса в свою чергу веде агітацію проти української кооперації. Ця преса старається доказати, що українське населення не має економічної потреби творити свою кооперацію, а заводить її лише для економічної боротьби з жидівством.

Особливо пече жидівську пресу те, що Українці в Галичині все більше починають здійснювати гасло „свій до свого!"

ЖІНКУ СТАЛІНА ОТРОЄНО.

РИҐА (Латвія). В звязку зі смертю жінки Сталіна розповсюднюються ріжні чутки. Особи, котрі приїздять сюди з Росії, твердять, що там кружляє чутка, що дружину Сталіна струїли. Її тіло лежить тепер у Кремлю в червоній труні, яка є прикрашена цвітами. При труні стоїть почесна варта з учениць ткацького інституту.

Увесь час орхестри грають похоронний марш. Поховають її на старовинному цвинтарі „Ново-Девічого" монастиря, де була похована жінка царя Петра Великого, жінка й донька царя Бориса Годунова й інших. Сім комісарів та їх жінки оголосили повідомлення присвячене памяти Сталінової, в якому вони пригадують її заслуги для пролетаріяту й революції. Ніде не пригадують, що вона була дружиною Сталіна, а називають її Надією Аліпуєво.

ФРАНЦІЯ НЕ БУДЕ ПЛАТИТИ БОРГІВ АМЕРИЦІ.

ПАРИЖ (Франція). — Сподіваються рішучого протесту зі сторони парляменту, якщо уряд просив би асиґновань на чергову сплату военних боргів Америці. Посли вважають, що зі зміною в справі німецьких репарацій, які Німеччина припинила виплачувати Франції, Франція не може платити своїх боргів Америці.

ЗГОРІЛИ 12 ДІТЕЙ.

ВЕДЕНСВІЛЬ (Швайцарія). — Підчас пожежі в дітоцій захоронці згоріли дванайцятеро дітей. Всіх дітей, яких вогонь охопив підчас сну, було 80. Кількоро дітей попарились, коли вони ратувалися з пожежі. Причина пожежі невідома.

ЖИДІВСЬКИЙ ПОГРОМ У ВАРШАВСЬКІМ УНІВЕРСИТЕТІ.

ВАРШАВА (Польща). — Обходячи річницю вбивства у віленському університеті польського студента Вацлавського, якого вбито підчас протижидівських нападів у тім університеті, польські студенти тяжко покалічили трицять студентів Жидів. Тому, що протижидівські виступи загрожували небезпеки ще перемінитися в справжній жидівський погром, влада замкнула університет на неозначений час.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРЕМІНА АДМІНІСТРАЦІЇ

Повна побіда демократичної партії при виборах була до передбачення, хоч може не в такому розмірі, як вона справді сталася.

Вже від довшого часу чути було серед американського громадянства повне невдоволення з правлячої партії. Републиканська адміністрація опинилася перед тяжкими питаннями дня, і станула перед ними безрадна.

Дійшовши до влади головно своїми запевненями, що її правління і добробут це нерозривні явища, вона, природно, зовсім чулася немало заклопотана, коли не стало добробуту. Пробувала вона вийти з ситуації запеперечуванням існування кризи. Уряд не старався знайти, яких розмірів досягнула криза й безробіття, а коли неурядові чинники рокривали розміри безробіття, уряд старався ці розкриття поменшувати.

Струсяча політика замикання очей на факти дня може була би пройшла партії й урядови безкарно, якби криза була скінчилася скоро. Та криза протягнулася довше ніж яканебудь інша криза в американській історії. Нарешті уряд пробував щось робити, але не зробив нічого путнього: він не облекшив долі якраз, тих котрі заради найбільше потребували.

Правда, відповідальність за цю невдачу не поносить уряд самий. Винуватий тут неменше й конґрес, у котрому в палаті послів більшість мали демократи. Та це вже є така доля правлячої партії, що її винують за все те, що лише станеться, — як сказано в італійській анекдоті: „І знов дощ у Римі. Ах, той італійський уряд!" Коли народ Америки зневірився в здібність уряду зарадити кризі, він захотів зміни в адміністрації Це було основою успіху Рузвелта й демократів.

Партія демократична не краща від републиканської. Кандидат демократичної партії не кращий від републиканського. Але демократична партія і її кандидат виграли, бо американський народ хоче переміни уряду, бо републиканська партія стала безрадна перед першим питанням біжучої політики краю: перед кризою.

Розвязки цього питання жде тепер Америка від демократів. Американський народ дав Рузвелтови подавляючу більшість. Цим він дав йому доказ великого довіря й великих ожидань. Але це вкладає на Рузвелта й спеціяльну відповідальність. Тут уже не побіда партії, бо на Рузвелта голосували, видно, богато републиканців. Тут нарід дає лідерови повновласть зробити щось гідного й успішного на лихо, перед яким стояв безрадно його попередник.

Т. Г.

„ПОЛЬЩА — ТЮРМА НАРОДІВ"

Під такою назвою вийшла недавно в Празі книжка, яку написав Чех **Ярослав Возка.**

У своїй невеликій книжці, що має 116 сторінок, **автор поставив собі завдання показати на основі документальних даних страшний образ гноблення й неволі народів під Польщею.** Навіть ми, Українці, що на своїй спині мусимо переносити „панські жарти" всяких режімів під сучасною Польщею, можемо перечитати книжку Я. Возки з великим інтересом.

Я. Возка в першім розділі своєї книжки подає факти, як повстала самостійна Польща при кінці світової війни. Зосібна автор дає дуже влучну характеристику Юзефа Пілсудського, теперішнього диктатора Польщі. Возка приходить до висновку, що польський нарід протягом світової війни 1914—1918 рр. стояв вірно й непохитно на боці Центральних Держав — Німеччини й Австро-Угорщини. Зокрема **польський національний герой Пілсудський був 8 років перед світовою війною „плаченим аґентом австро-угорського ґенерального штабу".** Возка зазначує, що про аґентурну діяльність Пілсудського мав багато документів Поляк Заґурський, який служив свого часу в австрійськім штабі. Пілсудський боявся, щоб ці документи не були опубліковані й тому сталося те, що ґенерал Заґурський одного дня зник безслідно, а з ним десь пропали й документи.

Хоч на боці держав Антанти в часі світової війни було дуже мало Поляків (тільки один полк польський був на фронті у Франції в 1918 році), то при кінці війни Полякам пощастило прихилити до себе увагу й симпатії держав Антанти. Возка правдиво зясовує причину польонофільства в цих державах: коли розпалася стара Росія, то проти Німеччини й проти большевицьких плянів походу на Західню Европу політичні провідники держав Антанти хотіли мати „державу-буфер" — Польщу. Через те **на всі польські безправства в Парижі дивилися крізь пальці, бо, мовляв, Польща має завдання „ратувати західню культуру** перед большевицьким варварством". Як Польща „ратувала" й „ратує" західню культуру на землях поневолених народів — про це дає систематичний і правдивий сгляд Я. Возка у своїй книжці.

Насамперед **Возка описує бандитський наїзд польського ґенерала Желіговського на Вильну, стару історичну столицю литовської держави, страшні утиски Поляків над Литовцями та Білорусинами, шахрайство з „виборами" до виленського сойму.** Возка вказує на те, що проти захоплення Литви Польщею в державах Антанти були протести, але знов міжнародні політичні обставини сприяли польському імперіялізмови. Саме 1922 року німецькі й російські дипломати склали між собою союзний договір у Рапалльо.

Франція та інші союзні з нею держави так злякалися цього німецько - російського союза, що **дали Польщі вільну руку щодо Виленщини. Але Польща мріє також про завоювання цілої Литви;** колиб не протест Франції, Анґлії та Італії 19 березня 1927 р. у Варшаві, то Пілсудський здійснив би був свій намір — ударити на Литву. З приводу поширення імперіялістичних настроїв між Поляками Возка зазначує: „Досі не зявилася в Польщі ніодна людина, якаб не мала типово-польської короткозорости й малаб відвагу стати рішучо проти польського імперіялізму".

Майже третину своєї книжки Возка присвятив описови страждань і мук української людности в польськім ярмі. „Середновіче на Західній Україні" — так назвав Возка цей розділ своєї книжки. Автор оповідає про те, як **польські леґіонери** в часі світової війни **масово розстрілювали Українців у Галичині,** використовуючи полеві суди проти **невинних людей. „Вони добули першенство в звірствах над нещасною українською людністю",** зазначує Возка.

Американський президент Вилсон проголосив 1917 р., що Польща має бути відновлена лише в своїх етноґрафічних границях, але польські імперіялісти на це не вважали. **Силою й обманом вони забрали під свою владу чужі землі на Сході, лякаючи держави** Антанти „большевизмом". **„Поляки, пише Возка, кинули Галерові відділи, добре узброєні й свіжі, проти Українців, які вели в той час боротьбу** саме за істнування **самостійної демократичної України проти большевиків".** А в Парижі польські політичні шахраї доказували великодержавам 1919 р., що нібито армія Галера бється проти „большевицьких банд".

Захопивши Західню Україну силою й хитрощами, Польща й надалі веде свою політику супроти Українців тими самими засобами. Поляки ухвалили закон про „автономію" для Галичини 1922 р. і на цій підставі добилися, що конференція амбасадорів у березні 1923 р. визнала „право" Польщі володіти Галичиною. **На третій день після цього акту на вулицях Львова полилась українська кров під шаблями польської кінноти.**

Своїх міжнародніх зобовязань супроти так званих „меншостей" Польща й не думала виконувати. Возка зазначує, **що за старої Австрії правне й всяке інше положення Українців на Західній Україні було незрівняно ліпше, ніж тепер під Польщею.** Автор наводить факти про утиски над українським шкільництвом, про військову кольонізацію, про безправність української мови в суді та адміністрації і т. д. Возка підчеркує факти нищення українських могил польськими шовіністами і зазначує, що **навіть найдикіші народи шанують могили й не осквернюють їх, як це роблять „культурні" польські імперіялісти.** В тій частині своєї книжки, де Возка пише про **„пацифікацію" Західньої України,** він зазначує: „Нема дива, що систематичні утиски Українців наповнюють їхнє серце жалем і ненавистю. **Пацифікацією спалено останні мости до національного порозуміння".**

(Конець буде)

О. Сновида.

ПІДЗЕМНІ УДАРИ

До сучасного міжнароднього положення).

Не треба бути пророком, щоби побачити, що теперішній уклад політичних сил у світі зазнає небавом ґрунтовної зміни. Ще не видко нових напрямних, ані контурів майбутнього, але вже чутно підземні удари нового землетрусу... Здавалося, міцно стояв **Верзайський мир,** а тимчасом ми з певністю знаходимося напередодні його цілковитої ревізії. Недвозначні заяви фон Папена і членів його камінету; небажання Німців іти на розбройну конференцію, поки їм не признасться рівноправности в цій справі; висування справи „коридора", нарешті— голосна промова Мусолінія про симпатизування з Німеччиною та про „покривдження Італії" в 1919 р., — все це підземні удари, які — коли вони збільшаться числом і спотужніють силою — напевно знищать не одну точку Верзайського договору...

Другим стовпом теперішнього порядку була **Ліґа Націй.** Але ось прийшли манджурські події, звіт Литона, якого не хоче узнати Японія... А в перспективі — Ліґа Націй з якої виступить Японія і до якої не належить ні Росія, ні Злучені Держави Америки! Ліґа Націй, **без трох найбільших народів,** що назагал числять коло 350 міліонів населення...

А виступ Японії поведе і до інших компліккацій. Вже тепер бомкають у Злучених Державах, що самостійний виступ Японії в Азії так перехилив відношення сил на її користь, що треба застановитися над ...переглядом **морського договору** між Злученими Державами, Великою Британією і Японією. Ще одна установа, яка увязнювала свобідну (і небезпечну) гру інтересів великих держав — готова впасти під ударами підземного землетрусу!

Непевне є й становище **континентальних союзів Франції.** Відсепарування Англії й агресивність Німеччини поставили на порядок денний ліквідацію союзів Франції з Чехією, Румунією, Югославією і Польщею, з котрих остання вже реасекурується у Росії (пакт про ненапад)...

Разом з тим, у звязку з нарушеною стабілізацією всіх держав, зачинають наново спалахувати, здавалосяб давно пригаслі, **вулькани забутих народностей, як Флямандців, Бретонців, Катальонців.** Недавні події, надання широкої автономії Катальонії, бурливі демонстрації Флямандців і висадження в повітря памятника зеднання Бретонії з Францією, — все. це також підземні удари, які готові зруйнувати істнуючий лад, а до них приєднується й українська справа по обидвох боках Збруча.

Виступ Японії в Азії, який цілком переплутав всі карти, привиди японсько-американського або японсько-російського конфлікту, або японсько-російського поділу Китаю — це також **заповідь нових назріваючих подій,** незнаних **і трівожних!** Таксамо, як і затіснення звязку між країнами Велико-Британської Імперії, якому початок дала Отава, а яке то затіснення стремить уже відірвати економічно від Европи деякі її країни як Голяндію і краї скандинавські... Коли додати ще загальну **кризу економічну,** яка змусила всі народи шукати нових шляхів, і кризу культурну, яка виливається в **ростучім конфлікті між большевизмом і країнами Окциденту,** — то ніхто не дивуватиметься проґнозі, яку я з тих всіх здвигів тут ставлю: що **світ цілий загрожений великими** ударами, **які готові внівець обернути дотеперішні підстави,** котрі **від 1919 р. стараються утримати в рівновазі його політичні економічні й культурні сили** та **течії.**

З якого боку те все може цікавити нас? Завше для політика корисно **ствердити** те, **що є,** або що готово наступити. Отже повинні собі усвідомити можливість грядучих стрясень і ми. А то тому, щоби здати собі справу, що установи, подумані у Верзалю як вічні, вічними не є — ані сам мировий договір, ані істнуючі союзи, ані „полагоджені" в 1919 р. її квестіонуючі співвідношення політичних сил...

Ми повинні собі усвідомити, що не сьогодня, то завтра зачнеться **нова, гра висвободжених сил,** і що тоді нам нічого не поможе — ні Ліґа Націй, ні політичні комбінації, які числять на Францію, СССР, або на непорушність Верзайського чи Ризького мира...

Коли всі ті підвалини, які підпирають теперішній зглядний мир у світі, захитаються, тоді нам поможе не чіпляння до колюмн, що валяться, тільки **— надія на свої сили.** А в таких випадках — на перший плян висувається не боротьба за „українізацію" чи „права рідної мови" і ґімназій, лише загартування духа нації так, щоби новий уклад світа, який вийде з того землетрусу, не уложився на нашу некористь, як то сталося по подіях, започаткованих великим вибухом 1914 року.

От над цею справою треба міцно подумати і не спускати пильної уваги від того розвою подій, який я тут накреслив.

Остап Грицай.

ПРО СМАРАҐДОВУ ОАЗУ.

Оповідання.

(2)

Але смараґдово-зелені пальми їх очам не обявлялися.

Покищо їм назустріч біліли тільки кости істот, що погинули безвістями Великої Пустині. Бо смерть, невмолима, майже неминуча смерть, проглядала тут з усіх сторін. Вона супилася в похмурім ґраніттю скель і грузів, шкірилася промінням пустинного сонця, чорніла в перепоєній гниллю воді, притаювалася в насорошених зґраях шулік і ґарпій — пустинних круків, і вила ночами голосінням голодних ґієн. І що крок заплутувались мандрівці в наставлені скрізь сіти Смерти. Пісок, яким вони бродили, парив їх мов жевріючий попіл, а ноги наскакували на пустинні гадюки, рогату лефу та злющу цорейґу, на чорні, жовті і тунезійські скорпіони, на ящірки скінґ і сандґеко, на великі муровлі і їдовиті блощиці, що всмоктуються в тіло мов пявки. Та коли вони одного дня ледви добували сил пробиратись далі, спинила їх раптом чудна, на їх самотньому шляхові незвичайна поява:

Це ось звідкилясь, ніби зпід землі взявся, ішов до них, увесь в червоному бурнусі, високий чоловік, похожий своїм видом но одного з тих пів-святих мужів Санґаджі, яким імя Тольба, тобто книги відаючий.

І наблизившись до Ассана, Тольба здіймив обі руки вгору і голосом великим закликав:

— Хтоб ти не був, мандрівче, — вислухай мене! Було це саме пополудні, на довго перед годиною Маґґреб, у яку Муеддіни взивають по оазах люд до вечірньої молитви. Довкола простягались фіялковими то червоно-жовтими кітлинами й долинами кремінні, пісківцеві та вапнякові звали, цятковані тут і там білими верствами соли, через що й думав Ассан спершу, що той чоловік проживав десь тут в одній з невидимих печер пустельником і хоче обявити Ассанови важну вість. Блаженно бо есть глядіти в благословенну годину Маґґреб на доверцене добре діло, миле души Пророка.

Тимто Ассан поздоровив достойного мужа, його слова дожидаючи.

А Тольба сказав:

— Не знаю, хто ти такий, мандрівче, ні не відаю цілей дороги твоєї. Одно тільки знає мій дух, тайнами святих книг і знанням життя в цій самоті просвічений — чи маю сказати тобі, молодче?

— Говори! — звелів Ассан.

— Ти ідеш в дорогу, з якої ще ніхто не вернувся — проказав урочистою віщбою Тольба.

А коли Араб у відповідь став з усіх сил глядіти в напрямі свойого шляху, таємничий чоловік мовив:

— Камінними просторами пробивався ти досі, ні зела ні древа не стрічаючи, пожаром сонця палений, горінням спраги мучений, і тільки гадюками та скорпіонами, стервожадними шульпіками та ґієнами провожуваний. Але тепер, кудиб ти й не повернувся, мандрівниче, ти наскочиш на небосяжні гори пісків, яких ще не перейшла людська нога, відколи світ світом і небеса над ним. А ти, молодче, сам один, і, як бачу, смертельно втомлений, ще мабуть і голодом з усіх сил твоїх виснажений... О, заходь же до мене і стань гостем моїм!

І Тольба підійшов до верблюда.

Але Ассан, дивлячись без упину перед себе, спитав:

— Адже це дорога на північ?

— Так.

— І той, хто хоче туди, мусить пройти ці піски?

— Мусить, мій сину.

А тоді Араб, підвівшись на верблюді, гукнув:

Геть!

І озвався Ассан до Тольби:

— Скорпіони й гадюки, жар сонця і вістря гаммадового каміння миліші мені, ніж ти, привиде мерзенний! Будь ти собі сім разів Тольба, собі ти сховай свою раду та проголоси її по мошеях Марабутам і їх прислужникам. Для мене блакить небес — одинока свята книга, а моя туга — мені одинокий провідник. Так іди мені з дороги, священний трусе!

І не оглядаючись поза себе — Араб швидко подався далі.

Правда — згодом почала душа його трівожитися задля невгомного гніву, яким Ассан мусів обидити такого достойника, як Тольба. І Ассан хотів завернутись, але поки ще ця думка змогла вирінути гаразд, він прокляв Тольбу вдруге, і не оглядаючись — поїхав.

Ассан тут ще й тому не оглядався, що камініста Гаммада раптом ніби зчезла, і в Великій Пустині наперекір тому всьому, що про неї говорив колись Ассанови старий, дуже досвідний Імрґад — почалися цвитучі левади зелено-жовтої трави гальфи, того спасення втомлених та зголоджених верблюдів.

Але не тільки зелену гальфу побачив тепер Ассан. Цвили їм тут назустріч ще й домрян і гельґелян, беґґель і теґак, густий шіґ і мягкий сфар, плуталися їм під ногами шнурами розцвилої повійки аренкад і ебейт, простягалися далеко кущі мімози й артаї, білої а-зелі і жовтого мерку, оживотворювала їм груди своїм запахом пахуча артемізія та радували їх очі пустинні лелії й тульпани.

І от нечайно і людина і верблюд почули щось наче хвилювання холодного воздуха крізь душливий жар їх муки.

Невже? Невжеж це і справді який добрий ангел змилосердився над нами?

І здавалося Ассанови ще раз, що гаразд він учинив, не слухаючи Червоного Бурнуса.

Але хто це був? Що це значило?

А що, як таємна судьба схоче на ньому помститися?

Ассан стурбувався.

Щож це за незбагнена тайна оповила шляхи до Смараґдової оази?

Та згодом день погас і Велику Пустиню почала вгортати ніч, якої Ассан не дожидав ще ніколи так дуже, як сьогодні.

Це ось Меґері, його верблюд, тюпав від якогось часу щораз поволіше. А іноді він ставав тихо та простягав шию, начеб хотів покластися, йогож тілом почали трясти дріжаки. Меґері пагальними та глибокими віддихами хапав воздух, начеб душився.

Араб призадумався.

А хіба й справді той Червоний Опир добре радив йому?

Правда, на хвилю здавалось йому, що ласка судьби була з ним. Ось недалеко місця, на якому вони спинилися, а куди Меґері простував уперше проти волі Ассана, добачив Араб чисту водою Оглю, тобто одну в тих глибоких криниць Великої Пустині, що їх не в силі присипати піском ніякі вихри, ні Кгемзін, ні Гарматтан, ні Ґеблі. Так Ассан зараз, не тямлячи про свою спрагу, напоїв верблюда, принукав його покластися і кинувся по гальфовій леваді призбирати щонайкращої паші для Меґері: гальфи і шіґу, мягкого аренкаду і товстого листя ґефени.

А Меґері лежав собі спокійно, як ще ніколи, але не їв багато, тільки чогось жагучо нуряв голову в запашній зелені та надзвичай пильно глядів на свойого пана. Ассан же, не забуваючи ні на часок про слова Червоного Видива, тепер наче лякався зачаєних десь ворогів і порішив вартувати всю ніч та доглядати недужого товариша дороги.

Він розпалив з галузяя живичної тальги та пахучого стеля великий вогонь та спалив у ньому цілу вязку зілля, похожого на аленду, якого запах проганяє у степу від розкладеного багаття гадюк і скорпіонів. А опісля приладив собі повечеряти дві скінки-ящірки, які йому краще було вбити, ніж одну зі стрінутих сьогодні ґазель, окутався з головою своїм білим бурнусом, і підібгавши під себе ноги, потонув німо розмоленим поглядом в далеких овидах мріючих небосхилів.

А пустинна ніч уже давно простелила свою безмірну блакить.

(Дальше буде)

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Братство св. Володимира, від. 65 У. Н. Союза, в Елизабет, Н. Дж., взиває всіх членів до участи в похороні бл. п. **Михайла Заканича,** довголітнього члена і орґанізатора. Похорон відбудеться дня 14. листопада 1932, з дому жалоби 125 Ely St., Elizabeth, N. J.

Уряд Братства.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗРАЗОК ПАТРІОТИЗМУ „АМЕРИКИ", ОРГАНУ „ПРОВИДІННЯ".

Число „Америки" з дня 1 листопада переповнене патріотичними статтями з нагоди листопадових днів. А в числі з дня 5 листопада, в дописі „Чому Українці відпадають від віри", нарікає автор на те, що Українці тому не поступають вперед і відпадають від віри, бо братства, товариств українських не люблять, бо це свої, а чуже хвалять чужі. Організацію свою до нічого, а такі самі як чужі дуже добрі. Навіть деякі на концерти, на представлення українські не приходять, бо то своє" і т. д.

І здавалося би пересічному читачеви, що „Америка" хоче виховувати своїх читачів в патріотизмі й льояльности до своїх та є сама щодо цього добрим приміром. Однак факти свідчать, що з „Америкою" є якраз навпаки. Доказ: Коли Злучені Організації влаштовували концерт дня 6 листопада з нагоди „Листопадового Свята" часопис „Америка" не хотіла помістити навіть платного оголошення про це свято. Певно не були ласкаві подати. Певно не могли ніяких видумати.

Член З. О.

———o———

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ БАЛАМУТ.

Сказав великий Линколн, що „не вдасться всіх людей дурити все". Та отсі розумні слова не підходять до голови „товариша" А. Питляра, головного радного У. Н. Союза. Він помогає собі як пристало на московсько-большевицького агента і не звертає уваги на статут У. Н. Союза, на те, що ухвалила Конвенція, на традиції нашої організації й на ті корисні, які матиме наша імміграція, коли У. Н. Союз переорганізується. Він не тим журиться і не про те дбає. Він хоче добитися ласки в своїх хлібодавців тим, що намагається робити пакости У. Н. Союзови. Та заслабі його руки й заслаба голова. Оті летючки, що він їх розсилає до членів і відділів, є найкращим доказом того, що Питляр не вартує називатися Союзовцем. І цілком слушно викинув Головний Уряд Питляра двома наворотами зі своїх нарад. Бо він не повинен мати місця в ніякім чеснім Союзовім товаристві. Хіба сліпий не хоче бачити того, що наша організація намагається усіми силами в часі тої великої депресії переорганізувати себе так, щоби покасувати малі, нежиттєздатні відділи та занести таке забезпечення, яке давало би робітникови спромогу порятуватися в часах матеріяльної скрути. У. Н. Союз докладає усіх зусиль, щоби зробити нашу організацію приступною для молоді. Кождий з нас це бачить і всі ми повинні тільки радіти, що наша організація перша думає про майбутнє та виказує добру волю допомогти своїм членам, бо не бажає собі, щоби вони покидали свою організацію, а дає їм вихід і можливість остатися далі в організації. Того зобовязання У. Н. Союз не перебирав. Коли він завдає собі труду і знаходить спосіб ратунку, то те саме вказує, що в нашій організації є добрий провід.

Большевицький агент Питляр виступає проти того проводу. На те він і є московським ступайком. Йому не треба розвою У. Н. Союза, а тільки його упадку. Цеж ясне для кождого свідомого Українця. Тому треба тепер добре Союзовцям памятати, кого вибирати головним урядником. Бо це сором, щоби ворог У. Н. Союза й большевицький агент мав змогу виступати як „Головний Радний У. Н. Союза". Коби тільки надійшла Конвенція, тоді почує той „Головний Радний" голос, що буде ще сильніший від того, який викинув його з нарад Головного Уряду У. Н. Союза.

Гнат Гаврилюк,
член 70 від. У. Н. Союза.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

БОРНСАЙД, ШІКАГО, ІЛЛ. Повідомляється членів Бр. св. О. Николая, від. 183, що звичайний мітінг відбудеться в середу, 16 листопада, в галі церковній, точно в год. 7-ій ввечір. Проситься всіх членів прийти на цей мітінг. Кождий член дістане пояснення і картку, в якій вказується корисні і вкладки в нові морді обезпечення. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости: Суспендовані члени коли не зголоситься цего місяця, будуть виключені. — Йосиф Нісевич, пр.; Микола Подлецький, кас.; Петро Бабяк, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

До ювилею 11 відділу ОДВУ.

У вересні б. р. минуло два роки, як зійшовся гурток людей і заснував „Товариство Допомоги Визволенню України". До цього гуртка приступив згодом більший гурт свідомих громадян, котрі були за те, щоби зорганізувати постійну допомогу рідному краєви.

Поглянувши на перший протокол Товариства, списаний гром. Дроботієм, бачу, що при заложенню Товариства було всього 7 членів. Отсей перший звіт виказує вже чистий дохід у сумі $60, призначених для краю. В жовтні 1930 р. бачу занотоване в протоколі, що з підприємства було чистого доходу на край $90.30.

В протоколі з засідання, на якім був делегат Грибівський, подибую жертви по $25 від таких осіб: Ковердович, Дроботій, Куцик, Мартинюк, Луців, Кібюк, Стефанишин, а інші подавали жертви від 10 до 5 долярів. Предсідатель Товариства теж зложив $25. Отсе зложила жертви мала горстка, а що би то було, якби таким самим жертвенним духом була переповнена ціла наша іміграція!

Я не маю під рукою спису дальших жертв. Бачу тільки $15 як жертву т. Шевчука, $5 як жертву т. Сітницького, теперішнього фінансового секретаря.

В листопаді 1930 р. було $60.17 чистого доходу з представлення.

В часі побуту делегата Грибівського Товариство прибрало назву „ОДВУ, Відділ 11".

В 1931 р. влаштовувано кождого місяця якісь збірки для краю, на допомогу боєвій акції. Зібрано за той рік понад $1,600. Значить, коли є добра воля й охота, то депресія не є ніякою перешкодою в активности.

І в 1932 році, хоч який він тяжкий, ідемо далі вперед. Зорганізовано при Відділі Аматорський Кружок, котрий дасть вне́дові виставу. Щоб уможливити частіщі сходини, Відділ ухвалив мати свою домівку. Винанято бувшу галю Авраменка і там тепер перебуває Відділ 11. Дня 12 листопада відсвяткує наш відділ святочне отворення домівки. Буде це в наші пропамятні Листопадові дні слави, коли то 14 років тому повівав на львівськім ратуші синьо-жовтий прапор. На тім вечері згадаємо за ті славні дні й тому надіємося, що громадянство прийде на те свято громадно. Надіємося теж звернувшись до товариства нових членів.

Павло Ленчук, рек. секр.

JERSEY CITY, N. J.

The Ukrainian Educational Center.

On Sunday, November 6th, I had the good fortune to be present at the dedication of The Ukrainian Educational Center built by the Ukrainian National Home, Inc., in Jersey City, N. J. I can truthfully say that it was a momentous occassion for the Jersey City Ukrainians. I wish I could impart to all young Ukrainians the enthusiasm that is in my heart. For with the completion of this building the young generation in Jersey City has before them a golden opportunity to do great work. The building itself is beautiful—decorated in the best of taste—every detail perfect. It is indeed a fitting symbol for the Ukrainian people.

With opening of this Center, young Ukrainians of Jersey City have a splendid opportunity to build a strong organization of young people. This building can be the nucleus of all their activities. It is suitable for every form of activity, be it socials, rehearsals, plays, concerts and even sports. As I understand, there is a plot adjoining the building which the young people could develop into a playground or sport field. Heretofore the main problem for young Ukrainian organizations was to secure a suitable place for meeting purposes. In this Center, the young Ukrainians of Jersey City, at least, have had this problem solved.

This beautiful edifice has been built by the older Ukrainians for no one else but you, young people. They have done a wonderful piece of work. In the deepest throes of the depression that has descended on this country, when other people are closing down buildings and have ceased building and progressing, the Ukrainian people have shown their indomitable spirit once more, and, regardless of hard times, have erected a building that they can be really proud of. My sincere hope is that the young Ukrainians of Jersey City will carry on in the same spirit and make this building the center for their activities. I know I am not over optimistic when I say that with a building such as the Ukrainian Center for their own use, the young people should be inspired to do wonderful work in the Ukrainian field. I feel that all the boys and girls who were present at the dedication ceremony will not pass up this opportunity and will show us from other cities just what they can really do.

The people of Jersey City are to be congratulated for their splendid work and spirit and I extend my best wishes for the success of the Ukrainian Center in Jersey City.

Mary Ann Bodnar.

української імени і славною традицією нашої організації.

Члени заявилися теж за те, щоби не містити в „Свободі" поодиноких голосів, а тільки рішення Союзових Братств, Товариств і Сестрицтв.

Г. Ониськів, секр. від. 379.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У.Н.СОЮЗА.

Відділ 379 за перенесення Конвенції.

На мітінгу відділу 379 У. Н. Союза рішено, щоби перенести Конвенцію У. Н. Союза з Дітройту до Шікаго. Члени не руководилися при рішенню якимсь льокальним інтересом, бизнесом, а тільки добром і славою української іміграції,

---

Володимир Бирчак.

„Я нічо".

За Австрії до нас признавався — та наперед не виривався. По що? Як є за Австрії було — раз була вона тихцем за нами, то знов тихцем проти. Не вгадеш, як, що й коли? По що задиратися. Ліпше тихо й супокійно сам вижиєш і другому поможеш у біді.

Аж тут настала „та Україна". Наш тип ожив нагло. Здавалося, що все, що накипіло через ціле його життя, вся наруга, все безправє, всі злочини й кривди, які дізнав він і його батько і дід до семого покоління назад — це все тепер віджило, заболіло.

Я Українець — а тих всіх — вивішати!

І він усюди хотів бути перший, він усе знав найліпше. Він робив багато на свою власну руку, не питаючи нікого про думку, не слухаючи наказів. Він сам усе добре знав, він сам усе добре робив і він усе лаяв тих, що не були такими свідомими Українцями, як він — Запроданці, буржуї! — Я думаю це так і так, вправді згори кажуть інакше — та це запроданці... дурні! жадної побільшеності!

Дивно — а може власне й не дивно — котиться колесо історії, нині ми нагорі, завтра надолі, нині наші вороги є надолі, завтра викидають їх люди на гору. Галичину занято... Наш тип скрутився.

— Винні наші вожди, головачі! Коли знали, що так воно скінчиться, по що зачинали? Через них чоловік так скомпромітувався...

І остав на місці, або трохи втік і знов вернувся. Досить, що по часі йде просити у нових господарів місця.

— Годі, ви були головою... предсідателем... ви впливовий... ви це і ви те...

— Я? Я? Алеж я нічо! Я все був льояльний до братнього народу, а це, що я дещо і робив — це мені казало українське військо, українська влада, а я — мусів слухати! Я сам нічо, нічо...

Не штука.

В 1913 був „истинно русскій человѣкъ". В 1917 став горячим Українцем — у Києві за Скоропадського, а потім Петлюри. В березні 1919 був уже червоним під червоними в Києві, а 1921 „JA JESM CECH" у Чехах під Чехами.

Не велика то штука бути червоним під червоними і Чехом під Чехами і Українцем, коли широка й могуча була Україна!

Раб.

Бачу його постать: могутню, сильну, сорокміліонову — похилені плечі й закайданені чужинцем руки. Иде він сокип, могутніми великими ступенями по наших нивах. Віками. Оре землю й кидає за собою свою могутню чорну тінь.

Оре чужі ниви, у чужім ярмі, або з мечем у руці вбиває рідного брата в імя чужих ідей. І нищить свою рідну хату, коли його пан йому це розкаже. — І йде похилий по своїх нивах могутніми великими ступенями, не бачить сонця й кидає за собою свою могутню, чорну тінь.

Я бачив такий сон — бодай не приснився! — Його старший брат побачив ясне сонце, розірвав свої кайдани і підбіг до нього:

— Брате, мій нещасний брате, глянь на ясне сонце, рви кайдани! Ось, я поможу тобі! Ось так ти їх рви! Іди тепер орати вже свої рідні ниви! Та ще вперед ходи своїм мечем їх оборонити! Ходи, ми вільні, щасливі, що мечем нам вільно боронити своїх прав!

І станув недавній раб, великий, могутній і випрямив свої похилі плечі. Побачив сонце й розірвав кайдани.

— Ходи, нашу волю мечем боронити!

Ішли хвилю разом. Але вже по хвилі йому стало жаль за нивами, які кинув. Куди веде отсей? І з недовірям споглянув на старшого брата. Раз і в друге і промовив:

— Чого мені з тобою? Чужого мусів я слухати, бо це був чужий — а тиж рідний брат. Чужий і тримав мене цупко у кайданах, а тиж кайданів не набеш мені. Ідиж собі сам...

І вернувся раб могутніми, великими ступенями по наших нивах. І чорна тінь постелилася ізнов за ним.

Молитва.

Я чув таку молитву:

— Боже, дай мені високий лет. Не горобчика, що вразливий на кождий подув вітру і що перед кождою бурею ховається під стріху — а дай мені високий лет орла, що з бурею йде в заводи!

— І прошу Тебе, Боже, дай мені кріпку грудь. Не таку із глини, що всякае в себе кожду й найменшу капличночку води, всякає й сама розмакається — а дай мені грудь кріпку, як скеля над берегом моря. Кріпкі філі розбуханого, розгніваного моря бють громами об неї, а вона стоїть супокійна, струсне з себе теч і далі стоїть могутня, сильна, супокійна.

— І мені дай, Боже, той супокій і ту кріпость, щоб я струснув із себе тяжке лихоліття, що впало на нашу Україну. Щоб моя грудь була недобита для обману, лжі, підлоти, й перекупства, а стояла могутня й горда і чиста, як надморська скеля.

— І дай мені, Боже, охоту до праці і запал, який має поет у хвилі творення і дай мені пильність і витревалість маленької мурашки і точність і силу електричної машини.

— Вщіпи це все в мою грудь і в грудь кождого із нас. Тоді, о тоді я вірю, що визнає нас світ, — бо найперше визнаємо ми себе самі!

ПАТРІОТАМ.

(Патріотичні куплети на новий рік).

Хто кличе всіх за народ свій на прю,
Сам же склав руки, сидить без роботи
Та тільки дбає про власну сімю?...
Ви, землячки мої і патріоти,
Вам я присвячую пісню мою!
Хто каже: „Я Україну люблю",
Патріотизмом обрид до нудоти,
Бо він чужинець у рідним краю?...
Ви, землячки мої і патріоти,
Вам я присвячую пісню мою!
Хто завдає всім у вічі брехню,
Сам же обріхує все без сромоти —
Справу громадську і навіть хатню?...
Ви, землячки мої і патріоти,
Вам я присвячую пісню мою!
Хто демократ, сам готовий в петлю,
Тількиб поліпшити долю голоти,
Вчинками ж вам нагадає свиню?...
Ви, землячки мої і патріоти,
Вам я присвячую пісню мою!
Хто любить гроші і шкуру свою,
Всі би загарбав скарби й клейноти,
Радий купити б і місце в раю?...
Ви, землячки мої і патріоти,
Вам я присвячую пісню мою!

Микола Вороний.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIANS TO OPEN NEW COMMUNITY CENTER.

Dedication Tomorrow Afternoon Here—Building Open For Public Inspection—1,500 Expected in Attendance at Ceremonies.

The New Ukrainian Educational and Community Center, 150 Fleet St., off Summit Ave., will be formally dedicated tomorrow afternoon and will be opened to the public for inspection. The center is a two-story brick building.

The first floor consists of an auditorium seating 550 people, a stage, a men's smoking room and men's room, check room, ladies' rest room, ladies' room and a foyer. The entire second floor consists of a large school and meeting room.

The erection of the building was commenced in May, and at that time the plans called for a one-story building, the completion of which was to have been on Labor Day. While the building was in the course of construction the committee of the Ukrainian National Home, which is the owner of the land and building, decided that there would have to be an addition of one floor in order to meet the needs and requirements of the Ukrainian population of Jersey City. For this reason additional time was required to complete the building.

The Ukrainian National Home is a non-pecuniary society, which was organized in 1918. It purchased a home at that time on St. Paul's Av., which was sold in 1926, when the American Can Company came to Jersey City. The old home on St. Paul's Av. had a chapel and school rooms, and ever since 1926 the Ukrainians of the Hudson City section have had to rent a hall for school and meeting purposes at 54 Van Winkle Av. The unique position in which the society finds itself is that there was no necessity of organizing any holding company to issue shares to accomplish the erection of this building.

Mayor Hague Invited.

Mayor Frank Hague and the City Commissioners have been invited and have all promised to be present. William F. Wagner, who will officiate as master of ceremonies, will introduce Rev. Wladimir Lotowycz, pastor of the Ukrainian Greek Catholic Church of Sts. Peter and Paul, who will bless the cornerstone. It is expected that Mayor Hague will lay the cornerstone.

The key to the building will then be presented to Harry Jewusiak, president of the society, by the Rea-Stegman Construction Co., builders. The people will be invited into the building to hear a program consisting of speeches by Dr. Luka Mishuha, editor of the Ukrainian Daily Svoboda; Harry Jewusiak, president of the society; Roman Slobodian, financial secretary of Ukrainian National Association; Judge William J. McGovern, former Congressman Charles F. X. O'Brien.

The Lysenko Singing Society, under the direction of Professor Andrew Gela, will give a program of Ukrainian folk song. Upon completion of the dedication services and the program following, Congressman Percy H. Stewart, Democratic candidate for United States senator, and Mary T. Norton, congresswoman; Joseph Colford, candidate for sheriff of Hudson County, and Marcel E. Wagner, president of the Ukrainian Democratic Club of Hudson County, will deliver political addresses.

An intermission will follow and refreshments will be served, after which a program of concert music will be had. It is expected more than 1,500 people will be on hand from all parts of the state to witness the dedication of this building.

(The Jersey Journal, Saturday, November 5, 1932).

FOOD SHORTAGE GRIPS UKRAINE.

Prices Soar in Land of Plenty; Peasants Stripped of Grain by Soviets.

BREAD IS SCARCE.

Kiev, Nov. 2.—Ukraine, the land the poet Pushkin described as "breathing with abundance," is today in the throes of a food shortage comparable to that which beset central Russia in the period of war, communism and intervention.

"Bread! Bread! Bread!" is the cry on all sides, both from the city population and, strangely, from the peasantry as well. Costly furniture, household articles, clothing, lingerie,—it all goes cheap for a loaf of black bread. But bread is hard to get at any price.

Victims of Change.

Ukraine, more than any other region in the Soviet Union, is paying the price exacted by over speedy collectivization. The peasants were forced into collective farms, often against their will, with all the speed and ruthlessness of which Moscow is capable. For two years this grim drive went on but in that time the peasant managed to discover what collectivization meant as far as he personally was concerned.

Last year the peasants, inside and outside of collectives both, were so thoroly stripped of grain that nothing was left then for sowing, quite apart from enough being left for them to eat while waiting for the new harvest. Cattle and horses were eaten up rapidly during the past winter and spring, leaving no means of plowing.

Few Tractors Used.

Tractors are supposed to have taken the place of animals on the farms, but this is more theoretically than actually true. In the Kiev district alone there are known to be between six and seven hundred broken down tractors. There is no sign when they will be repaired. The result is that vast areas were left unsown this year.

In the cities in Ukraine only those, employed directly in state organizations have bread cards. These cards entitle them to a little less than a half pound of bread a day. The rest of the city population and the whole peasantry are left to shift for themselves.

This means they must seek the staff of life at speculative prices out of sight of the watchful authorities. Bread has not been given the freedom of the markets as have vegetables. Speculative prices mean about four rubles a pound today.

Salaries Too Low.

Since salaries have not been raised materially since the days when food was reasonable, it means that practically the entire earnings of every family goes for bread, black bread. The Ukraine used to eat mostly white bread but this has become a forgotten luxury.

Many anticipated that bread would become cheaper after the harvest. It did become slightly easier to find, but the prices remained stable.

When the vegetable season is overover, grave hardships are expected. There are almost no provisions for cold storaging vegetables and the prospects for bread are slim, for meats nonexistent.

(Joliet Evening Herald-News, Wednesday, November 2, 1932).

ПАСАЖИРИ, ЯКІ ПРИБУЛИ НА КОРАБЛИ „ПУЛАСКІ".

Тут подаємо спис пасажирів, які прибули до Ню Йорку кораблем „Пуласкі":

Артесюк Теофіль, Бройдо Ілія, Борс Фтома, Беняш Гелена, Богушевська Марія, Букала Софія, Бартмянський Іван, Блахура Гелена, Боровська Чеслава, Бялобжеський Владислав, Бичковяк Юлія, Чуприна Іван, Цімошко Іван, Чепіга Войтіх, Чамара Апольонія, Цеселька Іван, Даюб Францішек, Дереновський Йосиф, Добек Катерина, Домбек Михайло, Делекта Михайлина, Долинська Владислава, Дуль Іван, Ференс Доміцеля, Ґродзіцький Теофіль, Ґермак Іван, Ґузик Станислав, Ґрабець Каролина, Ґриневич Антін, Ґерочинська Йосифа, Ґеда Стефанія, Гованський Антін, Ячевський Іван Александер, Курпіш Едвард, Квятковський Марцель, Кілярська Марія, Куцаб Андрій, Кельнер Стефанія, Коржик Вільгельміна, Каспжак Леон, Клішовська Гелена, Кульпановський Александер, Кучерук Павло, Круліковський Павло, Келькуцький Йосиф, Ковальська Стефанія, Лосевич Броніслава, Лапінський Йосиф, Лесьневський Гіполіт, Миколаєвич Михаліна, Млодонська Марія, Мурдза Юлія, Міхалек Валентин, Маковец Анна, Матусік Йосифа, Моленда Каролина, Мисьлінський Адам, Новик Андрій, Особська Маріянна, Пекарж Йосиф, Піскадло Іван, Перкаша Розаіля, Пігура Марія, Рутковська Катерина, Скерська Стефанія, Скржета Іван, Шабович Іван, Савіцький Тадей, Саник Станислав, Скарпет Александер, Сікарська Стела, Слінська Александра, Соколовська Яніна, Савіцька Марія, Сойко Камілія, Сметана Станіслав, Сікора Станіслав, Скржипінська Марія, Соколовський Матвій, Скочень Людвіка, Тополевська Агнешка, Вершила Йосиф, Вавржиневич Теофіль, Вільк Марія, Вржак Гелена, Влолиґа Емілія, Забельський Александер, Зегарковський Казимир, Зеленьовська Фльорентина, Жолнержак Маріян, Зелінський Францішек, Захар Лука. (Огол.)

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН МОЖНОВЛАДЕЦЬ ДЖУНҐЛІВ. (2)

Майже рік минув від часу, як Араб Ібн Джед вирушив у джунґлі, розпочинаючи тим небезпечну авантуру, до якої його підмовив старий чарівник, що мав славу знаменитого пророка. Мало хто знав властиво, на яку авантуру пішов Ібн Джед, бо все було вкрите таємничістю. Коли доля пішле йому успіх, то Алах приведе Ібн Джеда до того місця, де починається таємнича країна, яку заселює племя затрачених у джунґлях лицарів-хрестоносців.

Шукати цього племени вирушив Ібн Джед. Але чому він це робив, це знав лише він та чарівник, що підюдив його до цього. Тепер Ібн Джед був недалеко того місця, де Тарзан відпочивав зі своїм слоном Тантором. Ґрупа людей, котрої провідником був раб Феджан, також проходила тут недалеко. Всі йшли обережно, чогось шукаючи. Несподівано Феджан підніс руку догори й зробив знак, щоби всі запімніли там, де вони є.

Всі стали як укопані в землю, боючись поворухнутися, щоб не видати з себе шелесту чи галасу. Феджан побачив поміж деревами великого слона, що стояв, дрімаючи. Феджан зробив знак Фадови обережно наблизитися до нього. Тут він показав за деревами слона, перщого, якого вони побачили після довгого блукання в джунґлях. Фад поволі прицілився зі своєї старовинної рушниці. Розлягся по джунґлях гук і розстелився дим перед очима Фада.

Майже одночасно почулося страшне ревіння слона й тріск та гупіт, що розлягався по джунґлях від поспішного бігу величезного Тантора. Тантор не був ранений, але поспішав втекти в джунґлі геть від лютих людей. Тарзан, що спав на його спині, прокинувся від стрілу та руху слона. Він підвівся на ноги на спині слона, щоб розглянути, що робиться довкола. Та тут з усього розмаху вдарився головою об гилку дерева й упав непритомний на землю.